

НОВІ ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ НА ДОПОМОГУ ПЕРЕКЛАДАЧАМ.
2011 РІК

У цій статті йдеться про програмне забезпечення для перекладачів.

Ключові слова: програмне забезпечення, програми-перекладачі, пам'ять перекладача, автоматичний переклад, онлайн-перекладач, словники.

В данной статье речь идет о программном обеспечении для переводчиков.

Ключевые слова: программное обеспечение, программы-переводчики, память переводчика, автоматический перевод, онлайн-переводчик, словари.

This article deals with the computer software for translators.

Key words: software, translation programs, translation memory, automatic translation, online translator, dictionaries.

На сьогодні існує багато комп'ютерних програм-перекладачів, електронних словників та інших програм, призначених для допомоги людині-перекладачеві. Вони підрозділяються на ті, що встановлюються на комп'ютері, та на онлайніві (Інтернет-програми).

Почнемо огляд із програм, встановлюваних на ПК.

Програми-перекладачі.

Із російських розробок найбільш поширена програма-перекладач Промт [1]. На сьогодні останньою версією є 9.0. Напрямки перекладів: англо-російський і російсько-англійський, німецько-російський і російсько-німецький, французько-російський і російсько-французький, іспансько-російський і російсько-іспанський, італійсько-російський.

У версії Промт Експерт є деякі нововведення: поліпшено систему Translation Memory, з'явилася можливість підключення онлайн-словникових баз і оновлено технології використання термінології для створення спеціалізованих словників. Як пишуть автори, у версії 9.0 застосовано поліпшені алгоритми перекладу і розробляється російсько-італійський напрямок перекладу [2].

Переклад, реалізований у системах PROMT 9.0, представлених на західному ринку:

англо-німецька і німецько-англійська;
англо-іспанська і іспансько-англійська;
англо-португальська і португальсько-англійська;
англо-французька і французько-англійська;
французько-іспанська і іспансько-французька;
німецько-французька і французько-німецька;
німецько-іспанська і іспансько-німецька;
італійсько-англійська і англо-італійська.

Англо-литовський напрямок перекладу реалізований компанією PROMT на литовському онлайн-порталі [3].

На сьогодні Промт 9.0 – найкращий з усіх відомих програм-перекладачів, які працюють з російською мовою.

На сайті Translate.ru [4] знаходиться онлайн-версія цієї програми.

Спробуймо перекласти текст у Промт 9.0

Французький текст

Firefox 4 surpasse Internet Explorer 9

23/03/2011

Le nouveau navigateur de Mozilla a été téléchargé 5 millions de fois en 24 heures, deux fois plus que celui de Microsoft. Mais Firefox peine à gagner des parts de marché face à Google Chrome.

Firefox 4 éclipe Internet Explorer 9. Mise à disposition des internautes mardi matin, la nouvelle version du navigateur alternatif a été téléchargée plus de cinq millions de fois par les internautes. La semaine dernière, Microsoft s'était réjoui d'avoir totalisé 2,53 millions de téléchargements en une journée, soit environ deux fois moins.

Contrairement à son prédécesseur, Firefox 4 n'entrera toutefois pas dans le Livre des records. Porté par une intense campagne de communication virale sur le Web, Firefox 3 avait battu tous les records en 2008, avec 8,3 millions de téléchargements en vingt-quatre heures [5].

Російський текст

Firefox 4 превосходит Internet Explorer 9

23.03.2011

Новая программа просмотра Mozilla была загружена 5 миллионов с раз по 24 часа, в два раза больше чем Mozilla Microsoft. Но Firefox затрудняется выигрывать долю на рынке по отношению к Google Chrome.

Firefox 4 заслоняет Internet Explorer 9. Предоставленная пользователям Интернета во вторник утром, новая версия альтернативной программы просмотра была загружена более пяти миллионов раз пользователями Интернета. Прошлая неделя, Microsoft радовался что насчитал в целом 2,53 миллиона загрузок днем, то есть приблизительно в два раза меньше.

Вопреки его предшественнику, Firefox 4 все-таки не войдет в Книгу рекордов. Отнесенный напряженной вирусной маркетинговой компанией на Web, Firefox 3 побил со всеми рекордами в 2008, с 8,3 миллионами загрузок за сутки.

3 українських програм перекладу відомий перекладач Pragma (Прагма) київської компанії Trident Software [6]. Ця компанія була заснована у 1998 році і розробила кілька ліній продуктів – Language Master, L-Master 98 і Pragma. На сьогодні їхній останній продукт Pragma 6.x містить вісім мов – англійську, латиську, німецьку, польську, російську, українську, французьку та казахську. Перекладач має 56 напрямів перекладу, і підтримує близько 50 тематик.

На сайті Translate.ua [7] знаходиться основна версія онлайн-перекладача.

Візьмемо вищенаведений текст і спробуймо перекласти його українською за допомогою цього програмного продукту.

Firefox перевершує Internet Explorer новий браузер Mozilla було завантажено 5 мільйонів разів на 24 години, в два рази більше, ніж Microsoft. Але Firefox просто отримати

частку на ринку відносно Google Chrome. Eclipse Internet Explorer Firefox 4 9. Надання Інтернет у вівторок вранці, нова версія альтернативного браузера був завантажений більше п'яти мільйонів разів інтернет-користувачів. Минулого тижня Microsoft був задоволений, що склало 2530 тисяч завантаження в один день, приблизно в два рази менше. На відміну від свого попередника, Firefox 4, не прийде, однак, до Книги рекордів. Керуючись інтенсивної інформаційної компанії вірусного по Мережі, Firefox 3 був побив всі рекорди в 2008 році, з 8,3 мільйона завантажень в двадцять чотири години.

З цього перекладу випливає, що про прямий французько-український переклад на сьогодні доводиться, на жаль лише мріяти.

Як повідомляють розробники Pragma, стартував проект з розробки онлайн-перекладача для усіх європейських мов. Новий сервіс під назвою iTranslate4.eu створюється силами десяти провідних європейських розробників лінгвістичного ПО за підтримки Європейського союзу [8].

Наступна програма-перекладач – ПАРС (PARS) колишньої харківської фірми Лінгвістика-98. На сьогодні ця фірма знаходиться у Канаді [9](). Вона випускає кілька версій цього перекладача: PARS/R – англійсько-російсько-англійська версія 5.x, PARS/U – англійсько-українсько-англійська версія, PARS/G – німецько-російсько-німецька версія, PARS/P – англійсько-польсько-англійська версія, та PARS/H – англійсько-датсько-англійська версія. У цих програмах використовується так званий прямий метод перекладу і в них немає штучного інтелекту. Автор цієї статті кілька років користувався цими перекладачами, тому може стверджувати, що якість перекладу цілком прийнятна. Перекладачі сімейства ПАРС дуже зручно використовувати при технічних перекладах. У них дається велика кількість варіантів перекладу, позначуваних зірочками. При натисканні на зірочки відкривається вікно з варіантами. Ви обираєте варіант, натискаєте на нього і він з'являється у тексті. Після перекладу усі варіанти знищуються автоматично. Тут дуже зручно створювати словники користувача, тобто слово вводиться лише один раз. Наприклад, якщо ви ввели слово і його переклад у англійсько-українську частину словника, то за допомогою так званого процесу дзеркалізації ця частина перевертається на 180 градусів і створюється відповідний українсько-англійський переклад. В інших програмах-перекладачах ця функція відсутня. За таким принципом створені і словники сімейства Polyglossum, про які мова піде нижче. Як пишуть виробники, PARS використовується в ООН, американським посольством в Україні, фірмою Deloitte & Touche, американською армією, тисячами компаній, лікарень, університетами та індивідуальними користувачами. У російсько-англо-російської версії є понад 60 спеціалізованих словників, які можна підключати під час перекладу.

На сайті ParsTranslator знаходиться англійсько-перський перекладач [10].

Наступна програма-перекладач Systran [11]. Це дуже потужний перекладач.

Компанія LEC пропонує програми-перекладачі Translate і Power Translator [12]. На сьогодні це версії LEC Translate 9 and Power Translator 14 відповідно. Крім того, у цієї фірми є онлайнві сервіси автоматичного перекладу, але вони платні і про них піде мова нижче. Крім того, ці програми досить дорогі (починаються від 299 долларів США).

У програмі-перекладачі LEC вбудовані перекладачі ПАРС, у яких блок англо-російського перекладу розроблений значно краще за англо-український, тому й результати відповідні.

Російсько-українсько-російський програма-перекладач сімейства ProLingOffice [13]. На сьогодні остання версія – 5.0 SP1. У мережі Інтернет ця програма-перекладач розташована за адресою <http://perevod.uaportal.com>.

Багаторічний досвід користування українсько-російсько-українськими програмами перекладу підказує, що при перекладі на українську мову краще користуватися Poling Office, а при українсько-російському – краще користуватися програмою Pragma, тоді результати перекладу будуть кращі. Але після кожного перекладу обов'язкове дуже ретельне постредагування, і це стосується будь-якого автоматичного перекладу.

Тепер варто розглянути перекладацькі онлайн-ресурси.

<http://www.systranet.com> – безкоштовний онлайнвий перекладач Systran з перекладом з 15 мов на 15 мов, але з російської можна перекласти лише на англійську. Systran – одна з найкращих програм-перекладачів.

<http://www.wordmagicsoft.com>

Це онлайн версія англійсько-іспанської програми-перекладача World Magic і англійсько-іспанських словників цієї ж фірми. Вартість програми починається від 375 доларів США.

<http://www.tranexp.com/win/NeuroTra.htm>

Це сайт програми-перекладача NeuroTran, яка існує у двох версіях – звичайній і професійній. Вартість звичайної версії починається від 150 доларів США, професійної – від 450 доларів США. [14] Професійна версія може підтримувати 82 мови, серед яких фігурують українська, російська й білоруська, але на сайті при спробі перекладу у демо-режимі можна перекласти лише на англійську, французьку та німецьку мови, тому оцінити якість перекладу на українську або російську мови неможливо.

Як пишуть розробники цієї програми, NeuroTran є спадкоємцем перекладача InterTran, але створена на іншій платформі і, начебто, дає вищу точність перекладу.

Сайт MrTranslate.ru [15] містить багато корисної інформації для перекладача, а також посилання на інші перекладацькі ресурси (машинні перекладачі та словники).

Тут є посилання на такі ресурси:

ImTranslator [16]. Як пишуть творці сайту mrtranslate.ru, це – багатофункціональний перекладач від компанії PROMT. Дозволяє перекладати тексти на багато мов, використовувати словники, перевірку орфографії, віртуальну клавіатуру, друк результатів перекладу й відправляти e-mail, у якого є 24 мови перекладу, у тому числі українська й російська. Але перекласти що-небудь не вдалося ані на сайті MrTraslate.ru, ані на сайті imtraslator.com, на якому взагалі не вдалося зареєструватися.

Перекладач тексту й сайтів Reverso від французької компанії Softissimo [17]. Тут 7 мов перекладу: англійська, італійська, іспанська, німецька, російська, французька і японська.

Текст для перекладу може бути кожною з цих мов. Якість перекладу середня.

Онлайн-перекладач WorldLingo [18]. Тут 29 мов перекладу: китайська, чеська, датська, голландська, англійська, фарсі, фінська, французька, німецька, грецька, хауса, іврит, гінді, угорська, італійська, японська, корейська, норвезька, пуштунська, польська, португальська, румунська, російська, сербська, іспанська, шведська, тайська, турецька, урду. Якість перекладу середня.

Далі тут зазначений перекладач InterTran (насправді Interactive Tran) від компанії Translation Experts [19]. У списку мов перекладу фігурує 87 мов. Якість перекладу низька, онлайн-перекладу немає. Вартість системи починається від 40 доларів США.

Наступна система – Pereklad online [20]. Це система перекладу, заснована на технологіях фірми **Trident Software** (перекладач Прагма), про яку писалося вище.

На цьому ж сайті є інший онлайн-перекладач – Revedo Bizua [21], також заснований на технологіях фірми **Trident Software**.

Далі ми знаходимо тут онлайн-перекладач від німецької фірми Linguatrec [22], яка займається розробкою систем автоматичного перекладу, розпізнавання мовлення і програмного офісного забезпечення. Він має 7 мов перекладу – англійську, італійську, іспанську, китайську, німецьку, португальську, французьку. Текстовий блок має обмеження у 500 символів. Якість перекладу середня. При покупці система з однією мовною парою коштує 49 євро.

Наступний онлайн-перекладач – Voila від французького сайту Voila [23]. Це – програма-перекладач текстів і сайтів, яка ґрунтується на технологіях російської фірми Промт і показує добрі результати при перекладі французьких текстів на іноземні мови, крім російської, на російську – результати дуже посередні. При спробі перекладу автор сам у цьому переконався. Ця система має 6 мов перекладу: англійську, італійську, іспанську, німецьку, португальську, французьку. Текст має обмеження у 300 знаків.

Далі йде онлайн-перекладач від фірми Applied Language Solutions [24]. Насправді на їхньому сайті онлайн-переклад робиться дуже відомою за кордоном програмою Systran від компанії Systran. На сайті фігурують 15 мов перекладу, у тому числі й російська, але з російської можна перекладати лише на англійську. Переклад з англійської на російську дуже слабкий, краще користуватися програмами Промт, зате зворотний переклад – хороший. Програма Systran добре перекладає з однієї іноземної мови на іншу.

Остання з онлайн-нових програм-перекладачів, зазначених на сайті ImTranslator – перекладач фірми Amikai [25]. Тут 9 мов перекладу: англійська, італійська, іспанська, китайська, корейська, німецька, португальська, французька, японська. Якість перекладу середня, а текстовий блок має обмеження у 100 знаків.

Можна відзначити X-Translator DIAMOND [26]. Це четверте покоління сімейства програм-перекладачів для масового ринку X-Translator на основі технологій фірми Промт. У “діамантовій” версії поліпшилась якість перекладу і з’явилися нові функції. Програма розрахована на найширше коло користувачів – від школярів і студентів до науковців.

Досить цікавою є програма MultiTranse, яка використовує безкоштовні онлайн-ресурси для перекладу з/на 19 різних мов [27]. Цю програму можна безкоштовно завантажити і встановити на комп’ютері. Автор цієї статті спробував перекласти вищенаведені тексти російською й українською мовами. Якість перекладу досить низька, трапляються навіть граматичні помилки (наприклад, відсутнє правильне відмінювання).

Досить якісний переклад можна одержати в онлайні, використовуючи лінгвістичні інструменти пошукової системи Google [28].

Для цього треба зайти на сайт цієї системи і відкрити пункт «Мовні інструменти», «Language tools» або «Языковые инструменты», де і знаходяться вікна перекладача.

Не можна забувати і про програму-перекладач Babelfish від пошукової системи Yahoo! [29]. Це програма з багатьма мовними парами, у тому числі російською. Якість перекладу середня.

Існує ще така онлайн-перекладна система як Online Translator [30], у якій є російська й українська мови. Якість перекладу середня.

За адресою <http://www.freetranslation.com> знаходиться багатомовна система перекладу Free Translation, у якій є російська мова. Якість перекладу невисока.

Програма Translate [31] безкоштовна багатомовна система перекладу (50 мов), у якій є російська й українська мови. Якість перекладу не дуже висока.

Програма ConveyThis [32] безкоштовна багатомовна система перекладу (50 мов), у якій є російська й українська мови. Якість перекладу не дуже висока.

Відносно новою системою перекладу є програма Translution [33]. За словами розробників, у цій програмі застосовуються нові поліпшені алгоритми, і, начебто, програма дає досить якісний переклад, але автор не зміг у цьому переконатися. Наявна російська мова перекладу. Вартість однієї ліцензії програми становить 84,95 доларів.

Тепер варто розглянути словники, які також підрозділяються на встановлювані на комп'ютері і онлайніві (тобто, Інтернет-словники).

Одним з найвідоміших словників є словник Лінгво [34]. Остання версія цього словника АВВУ Lingvo x3 налічує понад 150 словників, 8,6 мільйона словникових статей. За цією ж адресою знаходиться й онлайн-версія Lingvo.

На сайті російського видавництва ЕТС [35] і фірми Поліглоссум [36] можна знайти велику кількість потужних словників Polyglossum для різних мов. Остання версія програм – 3.72. Тут є понад 150 словників для Polyglossum: загальнолексичні й спеціальні словники з різних галузей. У словниках є кілька мовних пар, крім того видавництво починає випускати багатомовні й ілюстровані словники. У Polyglossum є словники з економічної тематики, політехнічні й спеціальні технічні, з медицині, біології, математики, обчислювальної техніки й ін. Словники Polyglossum побудовані на так званому «дзеркальному» принципі: при створенні однієї частини словника (наприклад, англо-російської) одночасно створюється й інша частина. На ткому самому принципі побудовані й словники системи машинного перекладу ПАРС, про яку йшлося вище.

Наступний словник – МультиЛекс [37] від компанії Paragon Software Group. На цьому ж сайті знаходиться й онлайн-версія словника. Мультилекс включає більше ніж 40 загальних, тематичних і тлумачних словників, що заслужили довіру більшості професійних лінгвістів і перекладачів. Цей словник може давати переклад з російської та на такі мови: англійську, іспанську, італійську, німецьку, португальську, французьку або є багатомовна версія. На сьогодні за адресою [38] можна знайти цей словник для 7 мов: англійської, французької, німецької, італійської, португальської, іспанської та узбецької.

Дуже цікавий для професійного перекладача словник Мультитран [39]. Сумарна база «Мультитран» – більше ніж 6 000 000 термінів. Одна з переваг словника – функція відновлення словникових баз за допомогою завантаження з Мережі. Користь такого сервісу очевидна: ви не тільки зможете відсилати своє тлумачення слів розробникам, але й безкоштовно одержувати словникові статті, додані вашими колегами. Оновлення можливе як у ручному, так і в автоматичному режимах. Повноцінна онлайн-версія словника допомагає перекладати з і на 12 мов, включаючи японську і африкаанс. Крім того, цей сайт широко відомий серед перекладачів своїм форумом. Це для перекладачів дуже зручно, тому що є можливість додавання нових термінів, виходячи із власного досвіду. Також

можна зробити запит на перекладацькому форумі. Загалом це – онлайнвий словник, що постійно розвивається.

Із словників також можна відзначити словники Контекст фірми «Информатик» [40]. Контекст – це система професійних електронних словників, що має розвинуту і зручну програмну оболонку. Як пишуть розробники, вона включає великий набір багатомовних словникових баз, як загальнолексичних, так і диференційованих по різних галузях знань. Насправді переважно це англо-російсько-англійські словники. Словники іншими мовами представлені тут дуже скупо.

За допомогою словників Multi-Dic [41] ви зможете швидко й зручно перекладати слова, а також одержати пояснення термінів і фразеологічних зворотів. Ви можете перекладати з будь-яких програм, просто виділяючи потрібне слово й одержуючи точний переклад.

Версія Multi-Dic 4.1 включає 270 словників, у тому числі словники іноземних мов, тлумачні словники, довідники й енциклопедії. Словникова база Multi-Dic містить 11 млн слів 45 мовами.

Варто розглянути й деякі інші системи для допомоги перекладачеві, наприклад, системи перевірки орфографії. Прикладом такої системи може слугувати програма ОРФО [42]. На сьогодні остання версія цієї програми – 2010. ОРФО – це багатофункціональна система, призначена для перевірки й виправлення правопису текстів російською, українською, англійською, німецькою, французькою, іспанською, італійською і португальською мовами. Ця система допоможе максимально скоротити кількість помилок у тексті документа.

Звісно, існують ще інші електронні помічники, можна сподіватися на скору появу новітніх розробок, проте сьогоднішній стан справи машинного перекладу видався авторові саме таким, як тут представлено. Можливо, ця інформація принесе практичну користь усім зацікавленим.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.promt.ru>
2. http://www.promt.ru/translation_software/directions/
3. <http://vertimas.vdu.lt/twsas/>
4. <http://www.translate.ru>
5. <http://www.lefigaro.fr>
6. <http://www.trident.com.ua>
7. <http://www.translate.ua>
8. <http://www.trident.com.ua/uk>
9. <http://www.ling98.com>
10. <http://www.parstranlator.net>
11. <http://www.systran.co.uk>
12. <http://www.lec.com>
13. <http://www.prolingoffice.com>
14. <http://www.tranexp.com/win/NeuroTra.htm>

15. <http://mrtranslate.ru>
16. <http://www.imtranslator.com/>
17. http://www.reverso.net/text_translation.asp?lang=RU
18. http://www2.worldlingo.com/ru/products_services/worldlingo_translator.html
19. <http://www.tranexp.com>
20. <http://pereklad.online.ua>
21. <http://perevod.bizua.com.ua>
22. <http://www.linguattec.de>
23. <http://www.voila.fr>
24. <http://www.appliedlanguage.com>
25. <http://amikai.com>
26. <http://x-translator.translate.ru/diamond.asp>
27. <http://www.tialsoft.com/rus>
28. <http://www.google.com>
29. <http://babelfish.yahoo.com>
30. <http://translation.imtranslator.net/translate/default.asp?dir=en/uk>
31. <http://translate.reference.com>
32. <http://www.conveythis.com>
33. <http://www.translution.com>
34. <http://www.lingvo.ru>
35. <http://www.ets.ru>
36. <http://www.polyglossum.com>
37. <http://www.multilex.ru>
38. <http://multilex.online.ua>
39. <http://www.multitrans.ru>
40. <http://www.dics.ru>
41. <http://www.multi-dic.com>
42. <http://www.orfo.ru>